



**Vad avgör företagens FoU-investeringar?**



# Innehåll

<b>Förord .....</b>	<b>5</b>
<b>Sammanfattning .....</b>	<b>7</b>
<b>Håller företagens forskning och utveckling på att försvinna från Sverige? .....</b>	<b>10</b>
Svag tillväxt av FoU i Sverige.....	10
Färre egna anställda men fler konsulter .....	12
Svenska börsbolag ökar sin FoU.....	14
Svårt att mäta resultat av FoU .....	16
All utvecklingsverksamhet räknas inte som FoU .....	17
Ingen tydlig bild.....	20
FoU på nya sätt.....	21
Trots förklaringar finns orosmoln.....	26
<b>Vad är avgörande när företag fattar beslut om forskning och utveckling? .....</b>	<b>28</b>
Kompetens viktigast enligt Unionens undersökning .....	28
Vissa faktorer kan politiker påverka .....	30
<b>Spelar politiska stimulanser någon roll? .....</b>	<b>32</b>
Unionen har frågat FoU-cheferna om vilka åtgärder som bidrar till FoU i Sverige .....	32
Kompetenshöjande insatser populära.....	33
Undersökningen ger FoU-klimatet i Sverige hyfsat betyg.....	36
<b>Avslutande kommentarer - så förstärks företagens forskning och utveckling i Sverige .....</b>	<b>40</b>
<b>Källor .....</b>	<b>44</b>



# Förord

Hur ser det ut egentligen – håller företagens forskning och utveckling på att försvinna från Sverige? Vad är avgörande när företagen fattar beslut om forskning och utveckling? Och spelar politiska stimulanser någon roll?

Det här är frågor som vi ställt oss inför arbetet med den här rapporten. Under senare tid har några storföretag dragit ner på sina resurser på forskning och utveckling (FoU) i Sverige. Eftersom den FoU som sker i svenska företag är starkt kopplad till ett fåtal stora internationella koncerner ger detta en tankeställare. Inte minst AstraZenecas beslut att lägga ner sin forskning i både Lund och Södertälje riskerar att ge ett stort avbräck i de samlade investeringarna i FoU i Sverige.

Investeringar i utveckling är inte bara avgörande för ett enskilt företags långsiktiga konkurrenskraft. Det ökar tillgången till kvalificerad personal för andra företag och bidrar till kunskaps spridning, nya företag och nya jobb utanför företaget. Företagens investeringar i FoU är därför viktiga ur ett samhällsperspektiv. Det handlar om att skapa fler och bättre jobb i Sverige.

För att få svar på de inledande frågorna har Unionen kartlagt hur företagens utvecklingsinvesteringar ser ut i Sverige och vad som ligger bakom företagens beslut om var och hur investeringar i utveckling ska ske. Utifrån detta vill vi lyfta hur staten på bästa och mest träffsäkra sätt kan stimulera företagen att investera i forskning och utvecklingsarbete i Sverige.

Analysen baseras dels på offentlig statistik och dels på en telefonenkät där undersökningsföretaget Ipsos har frågat 300 FoU-chefer eller motsvarande i företag verksamma i Sverige vad som påverkar var FoU placeras och vilka politiska åtgärder som skulle öka FoU-investeringarna i Sverige. Dessutom har FoU-chefer och Unionens förtroendevalda på ett antal företag intervjuats. Rapporten är indelad i tre avsnitt där de tre inledande frågorna belyses och avslutas med en diskussion kring vad Unionen anser bör prioriteras i en politik för att förankra och förstärka företagens FoU-investeringar i Sverige.

Rapporten är framtagen av Emma Tjärnback på Unionens enhet för politik, opinion och påverkan.

Stockholm i juni 2013

*Cecilia Beskow*

Samhällspolitisk chef

Enheten för politik, opinion och påverkan

# Sammanfattning

## Bristande tillväxt av svenska FoU-investeringar har flera orsaker

SCB:s statistik visar att företagens utgifter för FoU har utvecklats svagt de senaste åren och att antalet anställda inom FoU minskar. Förutom kortsiktiga variationer beroende på konjunktorens utveckling och tekniskiften har det skett förändringar i företagens strategier att arbeta med FoU. Det sker en hårdare prioritering bland FoU-projekten i företagen och nya sätt att organisera och arbeta med FoU införs. Samtidigt flyttas viss utveckling över till leverantörer, närmare växande marknader och dit kostnaden är lägre. Det minskade antalet anställda kan delvis förklaras av att företagen i mycket högre utsträckning än förut använder sig av konsulter inom FoU, och dessa personer räknas oftast inte som FoU-personal i statistiken. De neddragningar som skett i Sverige i exempelvis AstraZeneca och Ericsson under 2012 har ännu inte gett avtryck i FoU-statistiken.

## Mycket utvecklingsarbete räknas inte som FoU

All utvecklingsverksamhet kategoriseras inte som FoU i den offentliga statistiken eller i företagens årsredovisningar. I Unionens undersökning uppger endast var fjärde företag att de redovisar sina kostnader för utveckling helt och hållet som FoU-kostnader. I nästan hälften av företagen är utvecklingskostnaderna en del av de löpande kostnaderna och bokförs inte som FoU. Det här försvårar kartläggningen av företagens FoU-investeringar. Det innebär också att politiska stimulanser kopplade till FoU-kostnader endast gynnar den FoU som redovisas. Utveckling av tjänster och affärskoncept är exempel på utvecklingsarbete som riskerar att missgynnas av detta.

## Tillgång till kompetens avgörande vid FoU-beslut

Ett företags övervägande om var FoU ska placeras är ett komplext beslut där många faktorer påverkar. Tillgång till kompetens är dock den absolut viktigaste faktorn när företagen beslutar om FoU-investeringar visar Unionens undersökning. Närhet till marknad och tillverkning spelar

också stor roll. Personalkostnaden är inte lika avgörande, men finns ofta med som en parameter, särskilt när övriga faktorer är likvärdiga. Offentliga stöd och stimulanser kom i Unionens undersökning längst ner i rangordningen över vilka faktorer som påverkar företagens placeringsbeslut för FoU. Men när företagen sedan fick ta ställning till konkreta statliga åtgärder visade det sig att det i många fall har betydelse.

## Företagen efterfrågar åtgärder som höjer kompetensen

Unionens undersökning visar att statliga åtgärder som bidrar till ökad tillgång till kompetens kommer högt på företagens önskelista, vilket rimmar väl med att företagen anser att tillgång till kompetens är den viktigaste faktorn när företagen beslutar om FoU-investeringar. Relevanta forskningsinstitut, ett bra utbildningssystem och forskningsprogram som genomförs och finansieras tillsammans med andra företag, akademi och myndigheter är statliga insatser som uppskattas av en stor del av företagen. Den mest efterfrågade åtgärden i undersökningen var dock FoU-avdrag, som är en typ av skatteincitament för FoU som innebär att företagen kan minska sin skatt genom att dra av mer än 100 procent av kostnaden för sin FoU. Nackdelen med ett FoU-avdrag är att det är en relativt kostsam åtgärd för samhället samtidigt som effekten för FoU-jobb i Sverige är osäker. Drygt hälften av dem som deltog i Unionens undersökning anser att det generella klimatet för FoU i Sverige är mycket eller ganska positivt.

## Prioritera åtgärder som förstärker kompetensen

Högsta prioritet för FoU-politiken i Sverige bör därför vara att förstärka tillgången till den kompetens som företagen efterfrågar för sin utvecklingsverksamhet. Förbättringar i utbildningssystemet, ökade möjligheter till kompetensutveckling, fortsatta satsningar på näringslivsnära forskningsprogram och forskningsinstitut är viktiga områden som bidrar till detta. Det är däremot svårt att utforma ett väl fungerande skatteincitament för FoU, något som trots detta flera länder har infört eller överväger att införa. Det finns andra åtgärder för att stimulera utvecklingsverksamheter i företagen som är mer träffsäkra och kostnadseffektiva, exempelvis genom sådana utbildnings- och forsknings-satsningar som nämns ovan.



### **Om Unionens undersökning**

För att komplettera den offentliga statistiken och få en uppfattning om vad som styr företagens beslut om forskning och utveckling har Unionen genomfört en undersökning där 300 FoU-chefer eller motsvarande har svarat på ett antal frågor. Undersökningen genomfördes av undersökningsföretaget Ipsos under september 2012 genom en telefonenkät. Totalt kontaktades 762 företag inom Unionens organisationsområde, det vill säga företag inom branscherna med SNI-kod 01-82, exklusive 64-66 (bank och finans). Svarsfrekvensen är bra med tanke på svårigheten att få tillgång till denna intervjugrupp.

Svaren i undersökningen har analyserats utifrån företagsstorlek och om försäljningen i huvudsak består av varor eller tjänster. I det fall det fanns någon signifikant skillnad i svaren mellan de olika grupperna har det angetts i texten. Av de svarande kom 51 procent från små företag (50-99 anställda), 41 procent från medelstora (100-499 anställda) och 9 procent från stora företag (mer än 500 anställda). I 26 procent av de svarande företagen består försäljningen huvudsakligen av tjänster, i 61 procent huvudsakligen av varor och i 13 procent av de svarande företagen ungefär lika stora andelar varor och tjänster.

När rapporten refererar till Ipsos/Unionens undersökning är det den här undersökningen som avses.

### **Begreppen FoU och innovation**

Statistiska centralbyrån (SCB) skiljer i sin definition på forskning och utvecklingsarbete. Forskning är sökandet efter ny kunskap eller nya idéer med eller utan en bestämd tillämpning i sikte. Utvecklingsarbete ska enligt definitionen leda till nya material, varor, tjänster, processer, system, metoder, eller väsentliga förbättringar av redan existerande sådana.

Ett innovativt företag definieras av SCB som ett företag som infört något nytt eller något väsentligen förbättrat som företaget antingen är först med att introducera på marknaden eller som introduceras inom det egna företaget för första gången. Innovationsverksamhet är alltså inte detsamma som forskning och utveckling. En innovation skapas först när något introduceras och kan handla om att något används i det egna företaget för första gången men som sedan tidigare används av andra.

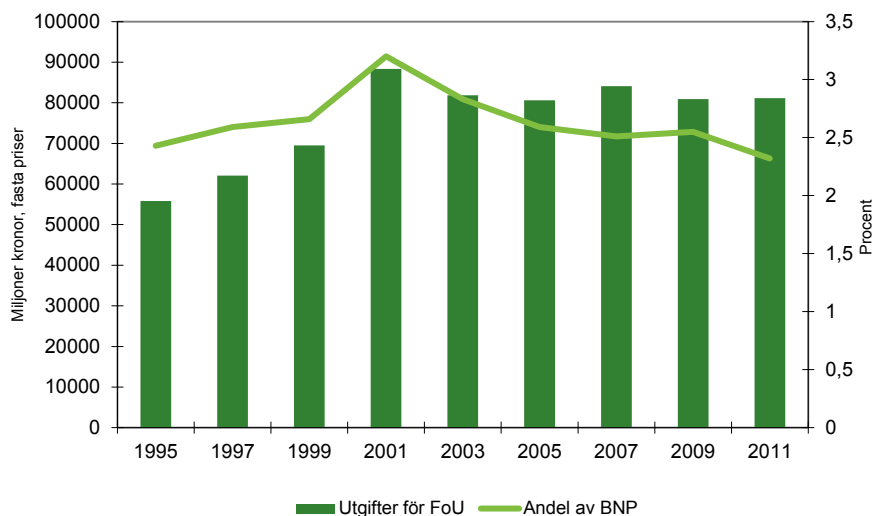
# Håller företagens forskning och utveckling på att försvinna från Sverige?

## Svag tillväxt av FoU i Sverige

Statistiska centralbyrån (SCB) samlar vartannat år in statistik över investeringarna i FoU i Sverige<sup>1</sup>. Deras siffror visar att näringslivet står för 70 procent av de satsningar som görs inom FoU i Sverige. Restande 30 procent består till största delen av universitet och högskolor och i övrigt av statliga myndigheter, landsting och kommuner.

Det är några branscher som dominerar näringslivets FoU-investeringar. Nästan en fjärdedel av FoU-utgifterna återfinns i elektronikbranschen. Här bidrar inte minst Ericsson. Nästa storsatsande bransch är fordonsindustrin där Volvo står för en betydande andel. Slutligen ligger läkemedelsbranschen högt vilket till stor del kan förklaras av AstraZenecas FoU-verksamhet i Sverige. Det är överhuvudtaget några få företag som står för merparten av företagens FoU-investeringar. De tio företag som satsar mest på FoU i Sverige står för drygt hälften av näringslivets FoU-utgifter i Sverige.

Företagens utgifter för FoU<sup>2</sup> och andel av BNP



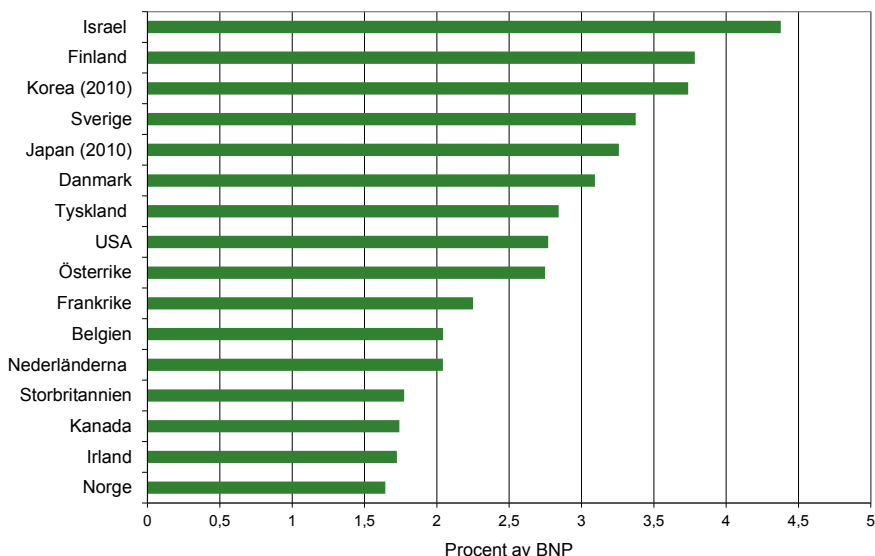
Källa: SCB

I diagrammet ovan visas företagens utgifter för FoU sedan 1995. Som framgår har tillväxten av företagens FoU-utgifter varit svag under de senaste tio åren. FoU-utgifternas andel av BNP har samtidigt minskat, vilket beror på att Sveriges BNP har vuxit snabbare än FoU-utgifterna.

Dominansen av ett fåtal stora företag innebär att FoU-investeringarna i Sverige är känsliga för några enskilda företags ageranden. Topppnoteringen 2001 kan till stor del förklaras av it-boomen då inte minst Ericsson kraftigt ökade sina FoU-investeringar. Som en följd av detta sjönk också företagens FoU under den efterföljande it-krisen. Konjunkturens påverkan återfinns också 2009 då finanskrisen fick många företag att strama åt sin FoU-budget. Under 2011 och 2012 har AstraZeneca lagt ner sina forskningsenheter i Lund och Södertälje och Ericsson har minskat sin budget för FoU. Dessa neddragningar har ännu inte slagit igenom i den offentliga statistiken, men kommer sannolikt att lämna spår framöver.

Jämfört med andra länder ligger Sverige bra till när det gäller investeringar i FoU. Både om man tittar på totala investeringar i FoU och näringslivets investeringar i FoU i förhållande till BNP ligger Sverige på fjärdeplats efter Israel, Finland och Sydkorea. Sverige har dock halkat ner några platser jämfört med tidigare under 2000-talet.

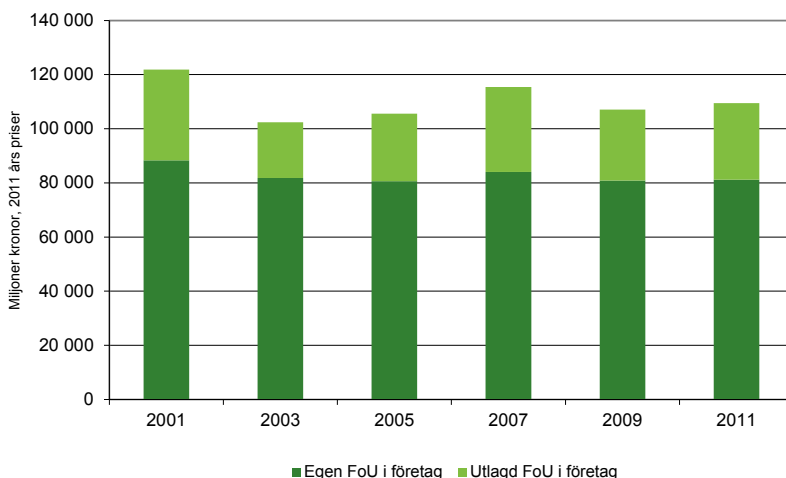
Totala utgifter för FoU i procent av BNP i några länder 2011



Källa: OECD

Diagrammet över företagens utgifter för FoU på sidan 10 visar endast den FoU som utförs i företagens egna regi. Företagen kan också köpa FoU utifrån, till exempel från andra delar av koncernen, andra företag eller universitet och högskolor. Under 2011 köpte företagen FoU för drygt 28 miljarder kronor. Det är en ökning jämfört med 2009 men mindre än 2007 då företagen köpte FoU för 31 miljarder kronor. Sett över en längre period följer utvecklingen av köpt FoU ganska väl utvecklingen av företagens egna FoU med en topp 2001 och ytterligare en något lägre topp 2007. Förändringar i volymen av företagens köpta FoU är därmed inte någon avgörande förklaring till varför företagens egna FoU-investeringar inte växer. Majoriteten (73 procent år 2011) av den köpta FoU:n sker utomlands men inom den egna koncernen.

Företagens egna och utlagda FoU<sup>5</sup>

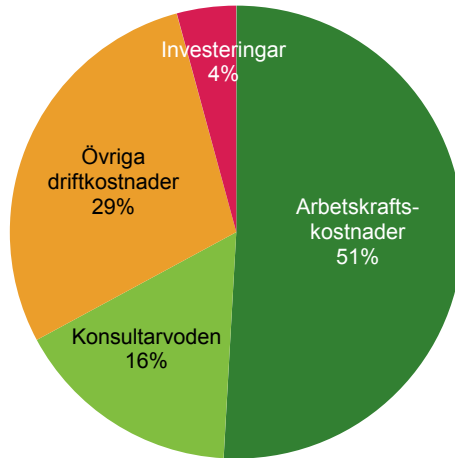


Källa: SCB

## Färre egna anställda men fler konsulter

Antalet anställda inom FoU i företagen minskar. Mellan 2005 och 2011 har företagens FoU-personal minskat med drygt 4 000 personer enligt SCB:s statistik, vilket är en minskning med sju procent. Antalet årsverken inom FoU, det vill säga den tid anställda har lagt på FoU omräknat till heltidstjänster, har minskat med cirka 1 800, vilket motsvarar en minskning på tre procent. En viktig förklaring är att andelen inhyrda konsulter har ökat. Kostnaderna för konsultarvoden ökade med drygt 45 procent mellan 2005 och 2011.

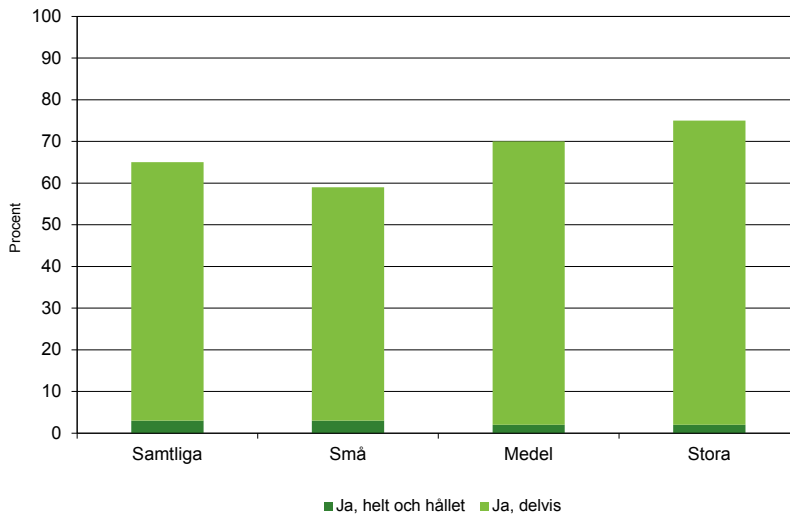
### Företagens FoU 2011 fördelat på kostnadstyp



Källa: SCB

Unionens egna undersökning<sup>4</sup> visar att drygt två av tre företag använder sig av konsulter i sin utvecklingsverksamhet. Det är vanligare i stora företag än i små. Det är däremot inga skillnader i användandet av konsulter mellan företag som säljer tjänster eller varor.

### Använder företaget konsulter i utvecklingsverksamheten?



Källa: Ipsos/Unionens undersökning

Företagens FoU-verksamhet bedrivs alltså i allt högre utsträckning av personer som inte är anställda i det företag där arbetet utförs. Därför speglar statistiken över antal anställda inte alla faktiska jobb som finns inom FoU i svenska företag idag. Den minskning av antalet anställda inom FoU som skett under de senaste åren skulle till stor del kunna vägas upp om konsulterna räknades med i statistiken.

Det är ovanligt att företag redovisar hur stor andel av personalen inom FoU som är konsulter, men Unionens undersökning visar att det finns företag, såväl stora som små, där det endast är konsulter inom FoU-verksamheten.

### Svenska börsbolag ökar sin FoU

Genom att titta närmare på börsbolagens investeringar i FoU kan man få en kompletterande bild till de totala siffrorna för företagens FoU som SCB redovisar. Börsbolagen är intressanta att studera eftersom många av de företag som satsar mest på FoU i Sverige återfinns bland dessa. Dessutom är tillgången till information om dessa bolag relativt stor.

Börsbolagens FoU-kostnader varierar mycket stort sinsemellan. Bland börsbolagen återfinns dels Ericsson och AstraZeneca med FoU-kostnader på cirka 30 miljarder kronor globalt per år. Här finns också bolag som inte har några redovisade FoU-kostnader överhuvudtaget. Det senare beror i många fall på att företagets utvecklingsarbete inte redovisas som FoU-kostnader utan som löpande kostnader. Ett exempel är tjänsteföretaget Securitas som ständigt utvecklar sina tjänster i samarbete med kunder och leverantörer men som inte har några kostnader specificerade som FoU i sin årsredovisning.

”Arbetet med att förädla och utveckla koncernens tjänstebud pågår kontinuerligt, inte minst som en integrerad del vid utförandet av tjänster hos kunderna.”

*Ur Securitas årsredovisning 2012*

## FoU-kostnader<sup>5</sup> 2012 i de börsbolag som satsar mest

Börsbolag	Miljoner kronor
Ericsson	31 981
Astra Zeneca	28 962
Volvo	14 794
ABB	9 524
Autoliv	2 836
Sandvik	2 572
Scania	2 426
Electrolux	2 128
Atlas Copco	1 630
SKF	1 607
Saab	1 506
Assa Abloy	1 202
SCA*	832
Husqvarna*	793
Alfa Laval	700
Axis	580
Meda	576
Stora Enso	545
Getinge	527
Elekta	525

\* 2011

Källa: Thomson Reuters worldscope

En sammanställning av utvecklingen i de tjugo svenska börsbolag som satsade mest på FoU 2012<sup>6</sup> visar att FoU-kostnaderna har ökat med nittionio procent räknat i fasta priser under de senaste fem åren. Trenden är densamma om man tittar på FoU-kostnader i förhållande i föräd-

lingsvärde i bolagen. Siffrorna gäller för koncernnivå och säger alltså inget om i vilket land investeringarna skett. Dessvärre redovisar börsbolagen inte hur FoU-kostnaden har fördelat sig mellan olika länder. Ökade FoU-investeringar utanför Sverige kan vara en av förklaringarna till varför dessa bolags FoU-kostnader växer stort, trots att statistiken över företagens FoU-utgifter i Sverige visar en betydligt blygsammare utveckling.

## Svårt att mäta resultat av FoU

Att bara titta på satsade resurser säger inget om hur effektiv företagens FoU är. Ökade kostnader för FoU behöver inte betyda att FoU-arbetet resulterar i fler produkter, tjänster eller arbetsätt som ökar företagets konkurrenskraft.

Den officiella statistiken över resultat och effekter av FoU-verksamhet är inte lika utvecklad som statistiken över insatta resurser. SCB tar upp ett antal indikatorer som är internationellt vedertagna<sup>7</sup>. Dessa är patentstatistik, innovationer samt publiceringar och citeringar av vetenskapliga publikationer. När det gäller resultatet av företagens FoU-arbete är innovationer och patent de mest intressanta indikatorerna.

Statistik över innovationer är ett relativt nytt område. SCB genomför sedan några år tillbaka en undersökning<sup>8</sup> som visar att andelen företag som bedriver innovationsverksamhet i Sverige är 60 procent, vilket är en relativt hög andel jämfört med övriga EU-länder. Högst är siffran i Tyskland där 80 procent av företagen bedriver innovationsverksamhet. Bland de nordiska länderna har Sverige en högre andel företag med innovationsverksamhet än företag i Norge, Finland och Danmark. Utifrån denna indikator ligger således Sverige relativt bra till när det gäller resultaten av FoU-investeringarna. Sverige brukar också hamna högt upp i jämförelser av innovationsklimat mellan olika länder.

I EU-kommissionens Innovation Union Scoreboard 2013<sup>9</sup> rankas Sverige som det ledande landet av EU:s 27 medlemsländer. I INSEAD:s Global Innovation Index 2011<sup>10</sup> ligger Sverige på andra plats, och i World Economic Forums ranking 2012 av global konkurrenskraft<sup>11</sup> hamnade Sverige på en fjärdeplats.



Det finns svårigheter med att använda patent som indikator för utveckling och innovation i ett företag. En utvecklingsatsning kan ha uppnått sitt mål, bidragit till ökad lönsamhet och konkurrenskraft för ett företag utan att det lett till någon patentansökan. Alla uppfinningar är inte patenterbara och det finns också stora skillnader i benägenhet att söka patent mellan olika vetenskapliga fält<sup>12</sup>. Enligt SCB minskade antalet patentansökningar i Sverige med 48 procent mellan åren 2001 och 2011. Däremot har antalet svenska patentansökningar i Europa (European Patent Office) och i USA (United States Patent Trademark Office) ökat under samma period med 42 respektive 46 procent. När det gäller antalet patent som tagits i Europa, USA och Japan, så kallade triadiska patent, i relation till befolkning hamnar Sverige på tredje plats i världen.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det är svårt att mäta resultat och effektivitet av företagens FoU-satsningar. Företagen själva följer naturligtvis upp och utvärderar sina FoU-projekt men resultatet av dessa utvärderingar är inte offentligt och går inte att sammanställa på nationell nivå. Det går därför inte att dra någon generell slutsats om ökade FoU-kostnader ger bättre resultat eller om neddragningar automatiskt innebär sämre resultat.

Mikael Dolsten, global forskningschef på läkemedelsbolaget Pfizer, säger så här i en artikel i SvD näringsliv<sup>13</sup>: ”Förr trodde man optimistiskt att större forskningssatsningar automatiskt skulle leda till att man upptäckte mer. Nu har man tvingats dra slutsatsen att mer investering inte automatiskt är bättre.”

## All utvecklingsverksamhet räknas inte som FoU

Bilden som tecknas ovan bygger på de siffror och den statistik som finns över företagens FoU-verksamhet. Men mycket utvecklingsarbete i företagen sker utan att det hamnar i FoU-statistiken eller redovisas som FoU-kostnader av företagen. Detta gäller inte minst tjänsteutveckling.

I många företag sker utvecklingen integrerat i den dagliga verksamheten och inte på en särskild FoU-avdelning. Tjänster utvecklas och förfinas ofta genom samspel med kunder och leverantörer. Utveckling av affärskoncept sker kanske inte på en särskild FoU-avdelning utan på en marknadsavdelning. Det här leder till att en del av det utvecklingsarbete som sker i företag inte kostnadsförs som FoU, inte minst bland tjänsteföretag.

”Funktionen Forsknings och utvecklingskostnader (FoU) omfattar kostnader för att utveckla nya eller avsevärt förbättra redan existerande tjänster, produkter, processer eller system. Underhåll och smärre justeringar av redan existerande tjänster, produkter, processer eller system ingår inte i FoU. Aktiviteter knutna till specifika kunduppdrag (skräddarsydda lösningar) redovisas i funktionen Kostnader för sålda tjänster och varor.”

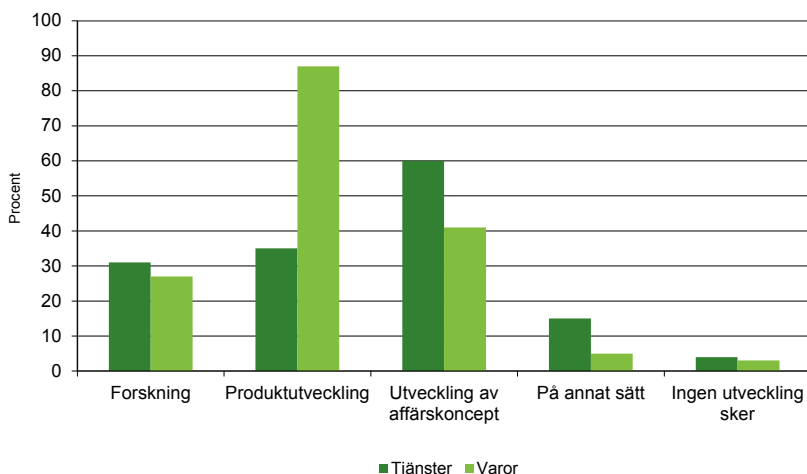
*Ur Telia Soneras årsredovisning 2012*

Statistik som visar det ”dolda” utvecklingsarbetet i företagen är ännu i sin linda. SCB samlar, som tidigare nämnts, sedan några år uppgifter om företagens innovationsverksamhet där man tittar bredare än FoU-kostnader<sup>14</sup>. Statistik över immateriella investeringar (investeringar i exempelvis mjukvara, databaser och kompetensutveckling) är också under utveckling<sup>15</sup>. Än så länge finns dock inte någon tillfredsställande kartläggning över hur det dolda utvecklingsarbetet ser ut och har utvecklats.

I Unionens undersökning svarade FoU-cheferna på hur utveckling av framtida produkter och tjänster sker i företaget. Absolut vanligast är att det sker genom produktutveckling, sju av tio företag uppger detta. I ungefär tre av tio företag sker utveckling även genom forskning. Det är vanligare i stora företag än små.

**Hur sker utveckling av framtida produkter och tjänster?**

Flera svarsalternativ möjliga

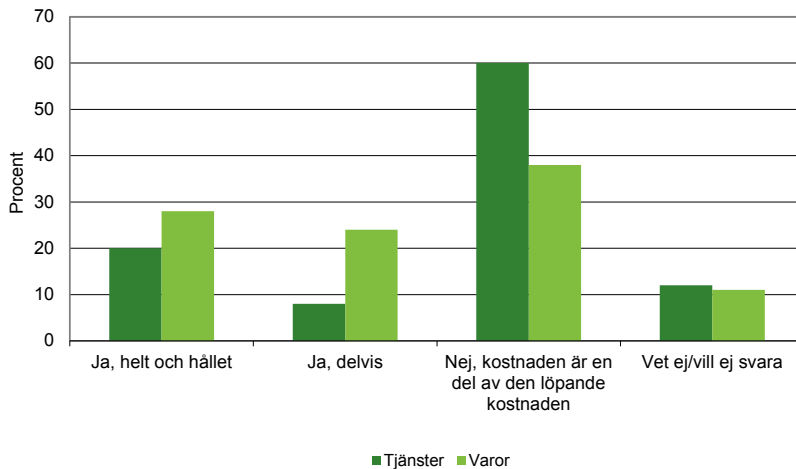


*Källa: Ipsos/Unionens undersökning*

Men utveckling sker också på andra sätt. Nästan vartannat företag satsar på framtiden genom att utveckla affärskoncept. Andelen bland tjänsteföretag är högre, men även många varutillverkande företag använder sig av konceptutveckling. Det senare förklaras av att industriföretag i allt högre utsträckning erbjuder sina kunder tjänster kopplade till produkten.

Eftersom affärskonceptutveckling många gånger inte sker på en särskild FoU-enhet, utan exempelvis på marknadsavdelningen, innebär det ofta att kostnaden för denna typ av utveckling inte klassas som FoU-kostnader i företagens årsredovisning. Vår undersökning visar att endast var fjärde företag redovisar sina kostnader för utveckling av produkter och tjänster helt och hållet som FoU-kostnader. I nästan hälften av företagen är kostnaden en del av den löpande verksamheten.

**Redovisar företaget sina kostnader för utveckling av produkter och tjänster som FoU-kostnader?**



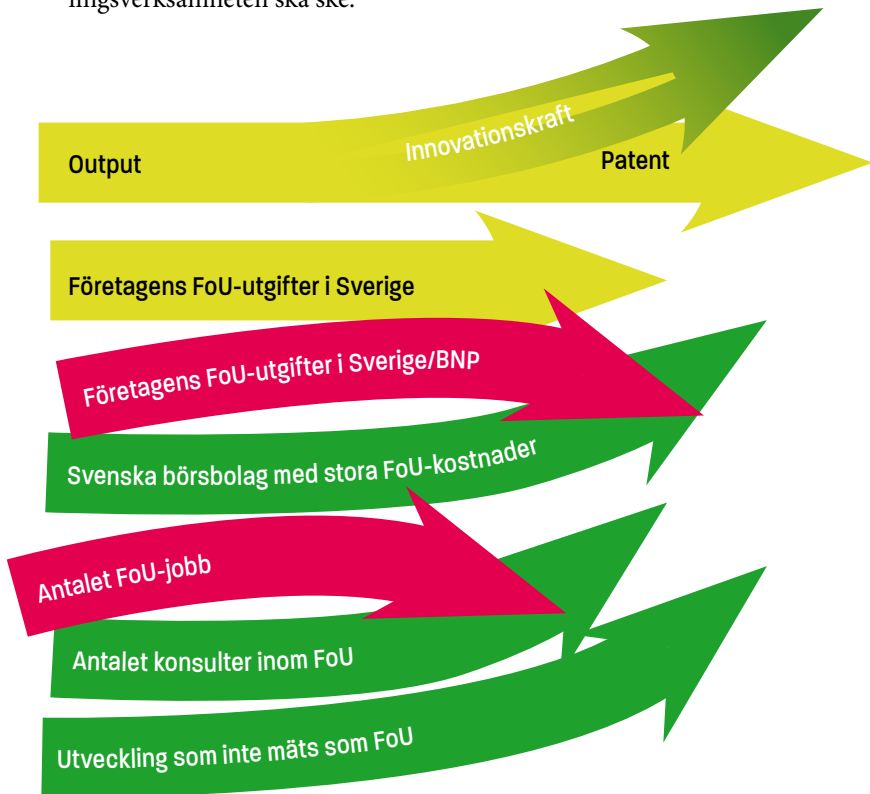
*Källa: Ipsos/Unionens undersökning*

Kunskap om hur utvecklingsarbetet sker i företagen är relevant att känna till inte minst när man från politiskt håll vill främja innovationer och utveckling i företagen ur ett bredare perspektiv. Allt eftersom ekonomin blir mer kunskapsintensiv ökar betydelsen av den typ av utvecklingsinvesteringar som ofta inte kostnadsförs som FoU och inte heller fångas upp i statistiken över företagens FoU-utgifter. När ett stöd kopplas till traditionella FoU-kostnader gynnas inte den här bredare typen av utvecklingsinvesteringar.

## Ingen tydlig bild

En genomgång av företagens FoU-investeringar i Sverige utifrån ett antal perspektiv ger sammanfattningsvis inte någon alarmerande bild av utvecklingen. Företagens utgifter för FoU visar ingen stark tillväxt men har heller inte sjunkit dramatiskt. Däremot har företagens FoU-utgifter sjunkit i förhållande till BNP. Färre anställda inom FoU i företagen vägs till viss del upp av fler konsulter. De svenska börsbolag som satsar mest på FoU har ökat sina satsningar på senare år. Å andra sidan redovisar de inte om ökningen skett i Sverige eller i andra länder. Om man tittar på innovationskraft och patent ligger svenska företag bra till. Avslutningsvis fångas en inte obetydlig del av utvecklingsarbetet i företagen inte upp av statistiken.

Det är dock viktigt att poängtera att utvecklingen under 2012, med bland annat AstraZenecas neddragningar inom FoU i Sverige, inte har slagit igenom i statistiken ännu. FoU-investeringar är långsiktiga investeringar och effekter av neddragningar behöver inte synas förrän efter några år. Det är därför angeläget att noga följa utvecklingen och de drivkrafter och trender som styr företagens beslut om hur och var utvecklingsverksamheten ska ske.



## FoU på nya sätt

Bakom den bild som statistiken ger av FoU-investeringarna i Sverige ligger alla de enskilda beslut som företagen tar om hur och var de investerar i FoU. Som i allt övrigt när det gäller styrning och strategier i företag går det trender även i detta.

Bakgrunden är en strävan efter att bli mer effektiv i utvecklingen av produkter och tjänster. Ökat konkurrenstryck och snabbare teknikutveckling leder till kortare produktlivscyklar. När kundkraven förändras allt snabbare, både genom att nya marknader öppnas och att samhället förändras, söker företagen efter nya mer effektiva sätt att utveckla produkter och tjänster. Det här är några av trenderna idag när det gäller strategier för FoU i företagen:

- Hårdare prioritering
- Nya arbetssätt som lean och mer externa samarbeten
- Ökad andel konsulter
- Leverantörer tar över utveckling
- Utveckling nära marknaden
- FoU i lågkostnadsländer

### Hårdare prioritering

När ett företag ska ta beslut om ett investeringsprojekt ska genomföras eller inte görs ofta en investeringskalkyl. Kalkylen är en beräkning av de ekonomiska konsekvenserna av investeringen baserad på de faktorer som går att värdera i kostnader och intäkter. Men det är komplicerat att förutspå och mäta effekterna av FoU-investeringar. Det gör att risken för denna typ av investeringar är hög.

Att bedöma vilka FoU-projekt företaget ska satsa på är därför ett viktigt framgångskriterium för FoU-intensiva företag. Företagen försöker förbättra sin beslutsprocess för FoU för att minska andelen satsningar som inte bär frukt. Strategin är ofta att fokusera och satsa på projekt som är mer säkra och innebär mindre risk.<sup>16</sup> Det innebär dock att riskfyllda projekt som potentiellt skulle kunna leda till stora framgångar väljs bort. Det finns dock undantag, som i exemplet Sandvik nedan där man uttalat ska öka risknivån i sina FoU-projekt.

#### **Sandvik vill få ut mer av varje forskningskrona**

Sandvik har sedan årsskiftet 2012 ett FoU-råd med syfte att få ut mer av de tre miljarder företaget årligen satsar på FoU, skriver Ny Teknik<sup>17</sup>. Det ska bland annat ske genom fler gemensamma projekt inom koncernen, ett snabbare utvecklingstempo, prioritering av produkter med hög lönsamhet samt ett ökat risktagande. Det ökade risktagandet ska ske inom områden där företaget redan har en stark kompetens. Ett högre utvecklingstempo ska uppnås genom färre och större projekt och en hårdare uppföljning.

En ökad strävan att kostnadseffektivisera FoU är en trend som pågått flera år men som nu sprids mer och mer bland företagen. En undersökning<sup>18</sup> visar att svenska storföretag ställer krav på att få ut mer av de investeringar som genomförs. Företagen fokuserar insatser till områden där de tydligt kan mäta resultat och skaffa sig avgörande fördelar mot konkurrenterna. Inom övriga områden väljer de att i ökad omfattning köpa färdiga lösningar och produkter istället för att utveckla eget.

#### **Ericssons FoU ska bli effektivare**

När Ericsson offentliggjorde sin neddragningsplan på 1 500 tjänster hösten 2012 meddelade företaget att även FoU skulle drabbas av besparingarna. Enligt en intervju med Ericssons personalchef Tomas Qvist på di.se<sup>19</sup> handlar det inte om någon specifik del av FoU som ska minskas på utan de kommer att titta på hur de jobbar och öka effektiviteten. Även Ericssons FoU-chef Ulf Ewaldsson lyfter i en intervju med Affärsvärlden<sup>20</sup> betydelsen av att effektivisera FoU-arbetet. Kostnaden för att utveckla nya produkter ska bli lägre och högre lönsamhet är högsta prioritet.

#### **Nya arbetssätt**

Effektiviseringsarbetet kan också handla om att prova nya arbetssätt inom FoU-verksamheten som till exempel införande av lean och ökade samarbeten med externa partners. Att i högre utsträckning samarbeta kring FoU minskar risken för det enskilda företaget, samtidigt som man får tillgång till kunskap utifrån.

#### Mer forskning i nätverk på AstraZeneca

På AstraZeneca pågår sedan några år ett omstruktureringsprogram, som innebär att antalet forskartjänster ska minska inom koncernen med 3 500 personer fram till 2014. Det innebär att mer än var fjärde forskartjänst ska bort. Strategin är att arbeta med färre sjukdomsområden och mer med externa samarbetspartner, vilket gör att företaget drar ned på antalet fast anställda forskare. Nedläggningen av forskningen i Södertälje innebär att AstraZeneca istället för att ha en forskningsenhet med drygt 1 000 anställda inför en virtuell organisation för forskning inom neurovetenskap. Det virtuella teamet ska bestå av 40-50 forskare som ska samordna och styra forskning och utveckling i ett nätverk. Teamet kommer att finnas i Boston, Cambridge och samarbeta med Karolinska institutet i Stockholm.<sup>21</sup>

Så kallad öppen innovation har också blivit allt vanligare, vilket innebär att företagen öppnar upp delar av sin idé- eller produktutveckling genom att bjuda in leverantörer, kunder, universitet eller andra aktörer att bidra i utvecklingsarbetet.

#### SCA ökar andelen öppen innovation

”Vi arbetar med att göra innovationsprocessen snabbare, bland annat genom att öka andelen öppen innovation med externa parter. Samarbeten gör oss starkare, samtidigt som vi använder de egna resurserna på ett klokt sätt.”

*Ur SCA:s årsredovisning 2012*

#### Ökad andel konsulter

Företagen använder sig i högre utsträckning av konsulter inom FoU-verksamheten idag. Det visar inte minst den stora ökningen av konsultarvoden i företagens FoU-utgifter enligt SCB:s statistik. Unionens egna undersökning visar som tidigare nämnts att drygt två av tre företag använder sig av konsulter i sitt utvecklingsarbete.

Användandet av konsulter är ett sätt för företagen att öka flexibiliteten i organisationen när kraven på att snabbt få tillgång till den kompetens som behövs ökar. Men att använda sig av konsulter inom strategiskt viktiga områden innebär också en risk då företaget inte själva är bärare av sin nyckelkompetens. Kostnaden för en konsult är oftast också högre än för egen anställd personal.

Ett stort svenskt företag berättar att man håller på att kartlägga vilka kompetenser som bör finnas hos de anställda ingenjörerna på företaget. Användandet av konsulter har blivit för stort anser man.

I takt med att konsultanvändandet ökar kommer företagets anställda FoU-personal minska och konsultbolagens andel av FoU-jobben öka. Förändringen är synlig i statistiken genom att antalet FoU-jobb minskar samtidigt som konsultkostnadernas del av företagets FoU-utgifter ökar.

### **Leverantörer tar över utveckling**

Företag överlåter vissa delar av utvecklingsarbetet till sina leverantörer. Det är ett sätt för företagen att flytta över riskerna med utvecklingsarbetet, men också en konsekvens av att företagen outsourcat delar av verksamheten till leverantörer. Det här leder till en omfördelning av FoU-kostnader till leverantörer. I vissa fall är leverantören ett utlandsbaserat företag vilket innebär att utvecklingsarbetet flyttar från Sverige. Samtidigt förekommer också det omvända, det vill säga att svenska leverantörsföretag tar över utveckling från kunder verksamma utomlands.

WR Controls, vars utveckling sker på huvudkontoret i Timmele i Västergötland, levererar reglagekabelsystem till bland annat stora fordonsindustrileverantörer som i sin tur levererar till fordonstillverkare som BMW, Volkswagen, Ford, Audi och Volvo.<sup>22</sup>

### **Utveckling nära marknaden**

För en växande andel företag sker marknadstillväxten i länder som Kina och Indien. Det finns naturligtvis stora skillnader mellan branscher, men det är en realitet för många av exportföretagen i Sverige. För att kunna utveckla produkter nära marknaden etablerar företagen utvecklingsverksamhet i tillväxtländer. Detta behöver inte ske på bekostnad av FoU i Sverige, men det finns en risk att FoU blir mindre relevant i Sverige och resten av västvärlden när marknadstillväxten sker någon annanstans.

Unionens undersökning visar att nästan var femte företag planerar att öka sin FoU i tillväxtländer under de kommande fem åren. Utvecklingen är särskilt tydlig i mellanstora företag. Bland de stora företagen



är det en högre andel som uppger oförändrad FoU i tillväxtländerna. En förklaring kan vara att de stora företagen sedan tidigare etablerat FoU i tillväxtländerna och att trenden nu börjar sprida sig till de mellanstora företagen.

### **Sandvik planerar att öka sin FoU i tillväxtländer**

Sandvik planerar att öka sin etablering, och därmed även sin FoU, i Kina och andra tillväxtländer. I en artikel i Ny Teknik<sup>23</sup> berättar Olle Wijk, chef för Sandviks FoU-råd, att Sandvik tidigare varit försiktiga när det gäller att etablera spetsteknik i Kina men att de nu, eftersom konkurrenterna finns där, måste anpassa sig. Sandvik har ett 40-tal FoU-centrum i världen som är placerade i närheten av marknad och fabriker. Idag är andelen FoU-anställda bara tio procent i tillväxtländer men andelen kommer att öka väsentligt, säger Olle Wijk. Det innebär att den svenska andelen blir lägre, men behöver för den skull inte betyda färre forskare och utvecklare i Sverige, menar han.

### **FoU till lågkostnadsländer**

I takt med att utbildningsnivån höjs i länder där personalkostnaden är lägre flyttar vissa företag utvecklingsverksamhet dit. Drivkrafterna är tillgång till kompetens till en lägre kostnad.

I Unionens undersökning frågade vi hur viktiga ett antal faktorer är för beslutet om var företaget placerar sin FoU (se vidare nästa avsnitt). Personalkostnad var en faktor som få ansåg påverkar mycket. Hälften av företagen uppgav dock att den påverkar ganska mycket eller lite. Var fjärde företag uppgav att personalkostnaden inte alls är viktigt vid beslut om FoU-investeringar.

För att FoU ska placeras i ett lågkostnadsland krävs att resultatet håller en godtagbar kvalitetsnivå. Men om kvalitetsnivån är tillfredsställande kan en lägre personalkostnad vara det som tippar över vågskålen.

Autoliv planerar att bygga ut sitt utvecklingscentrum i Shanghai. Därmed kommer företaget att kunna utföra fler krocktester åt sina kunder och lokalt utveckla så kallade aktiva säkerhetssystem. Idag jobbar cirka tio procent av Autolivs anställda inom FoU i Kina.<sup>24</sup>

Ett företag berättar att man placerar FoU-projekt inom koncernen där kostnaden per utvecklingstimme är lägst till en godtagbar kvalitetsnivå. I kalkylen finns alla kostnader såsom kostnad för material, fastigheter, personal och skatter medtagna.

En FoU-chef på ett internationellt företag konstaterar att nyanställningar av ingenjörer sker i Indien eftersom lönekostnaden är lägre där samtidigt som kvaliteten är likvärdig. Även om chefen helst skulle vilja expandera i Sverige går det inte att motivera utifrån den ekonomiska kalkylen.


### Trots förklaringar finns orosmoln

De ovan beskrivna förändringarna i företagens FoU-strategier ger några förklaringar till den utveckling som syns i statistiken. Ökad fokus på effektivitet kan innebära att företaget får samma output till en lägre kostnad. Det ökade konsultanvändandet förklarar delvis varför FoU-jobben enligt statistiken blir färre. Dessutom bedrivs, som tidigare beskrivits, mycket utvecklingsarbete i företagen som inte syns i statistiken som FoU.

Men trots dessa förklaringar finns ändå orosmoln kring var framtidens utvecklingsarbete kommer att ske och med det var FoU-jobben kommer att finnas. Behovet att ha utveckling nära marknaden riskerar att leda till att FoU-tyngdpunkten förskjuts till de nu starkt växande marknaderna. Eftersom tillgången till kompetens också ständigt ökar i dessa delar av världen finns ytterligare incitament till att lägga utvecklingsverksamhet där. Det finns också kompetensområden där Sverige inte står sig i konkurrensen med andra länder, vilket leder till att FoU-investeringar hamnar utanför Sverige.

### Den svenska utbildningen måste komma ifatt

Ericssons forsknings- och utvecklingschef Ulf Ewaldsson betonar i en intervju med Affärsvärlden<sup>25</sup> att nya förmågor måste rekryteras när företaget ger sig in på nya områden. Data- och mediekompetens är exempelvis ett allt viktigare område. Mycket av den kompetensen finns i USA i dag, menar han, och betonar vikten av att den svenska utbildningen kommer ifatt. Han vill inte försöka förutspå hur den svenska andelen av FoU-jobben kommer att utvecklas, utan konstaterar bara att de söker efter kompetensen där den finns.



–Håller företagets forskning och utveckling på att försvinna från Sverige?

–Nej, det finns ingen entydig trend som visar det. Men vi måste vara på tårna eftersom konkurrensen om FoU-investeringarna hela tiden hårdnar.

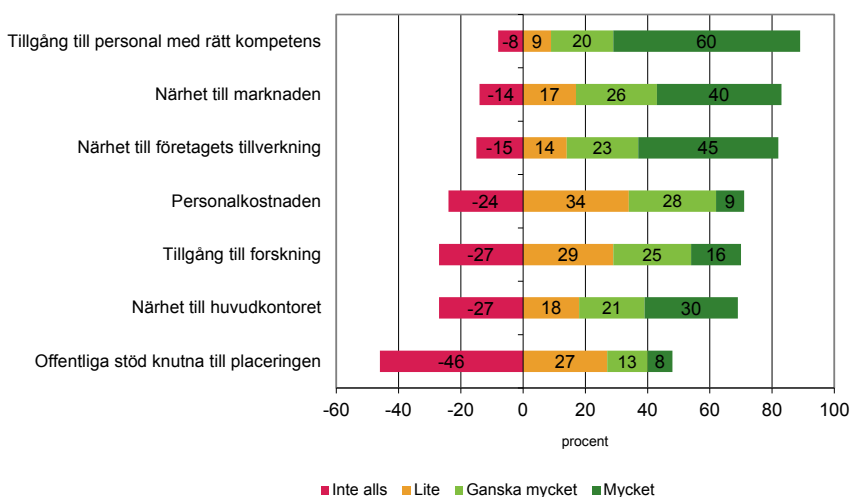
# Vad är avgörande när företag fattar beslut om forskning och utveckling?

## Kompetens viktigast enligt Unionens undersökning

För att få en bättre bild av vad som är viktigt när företagen beslutar om var FoU ska bedrivas har vi i Unionens undersökning frågat FoU-cheferna vilka faktorer som är av betydelse vid valet av placering av FoU.

Vår undersökning visar att tillgång till personal med rätt kompetens är den absolut viktigaste faktorn när företagen fattar beslut om var FoU ska placeras. Det är ett förväntat resultat då själva FoU-verksamheten bygger på att omsätta kunskap till nya produkter och tjänster.

Vad styr var företaget förlägger sin FoU-verksamhet?<sup>26</sup>



Källa: Ipsos/Unionens undersökning

Närhet till marknaden är en annan viktig faktor. Genom att finnas nära de tänkta kunderna kan företaget lättare identifiera behov och anpassa sina varor och tjänster efter kunderna. Undersökningen visar att närhet till marknaden är än viktigare för tjänsteföretag.

”Den lokala närvaron och kunskapen om varje kunds behov är en av våra viktigaste byggstenar för att prestera nya lösningar och innovationer som överraskar. Det är så vi skapar nya mervärden för kunden, lönsamhet, ökad säkerhet och miljönytta.”

*Ur Stena-koncernens årsredovisning 2012.*

En viktig faktor för varutillverkande företag är också närhet till företagets tillverkning<sup>27</sup>. Det är en fördel att i nära samarbete med produktionsen kunna testa och utvärdera idéer kring nya produkter eller processer.

Personalkostnaden är det relativt få som anser vara mycket viktig i placeringsbeslutet. En ganska stor andel anser däremot att det spelar en viss roll. Var fjärde företag tycker det är helt oviktigt.

Var fjärde företag anser också att tillgång till forskning via samarbeten med universitet, forskningsinstitut eller liknande är helt oviktigt, men det finns även en stor grupp företag som anser det vara ganska eller mycket viktigt. Här spelar det roll vilken typ av utvecklingsverksamhet som företaget bedriver. Ett företag som inte använder sig av forskning i sin utvecklingsverksamhet anser det troligtvis ointressant. De stora företagen anser i högre grad att det är viktigt med tillgång till forskning enligt undersökningen.

Närhet till huvudkontoret gav splittrade svar då en fjärdedel anser att det är mycket viktigt och en fjärdedel anser att det inte påverkar alls. Det är i högre grad små och medelstora företag som anser att det påverkar mycket.

Offentligt stöd knutet till placeringen var den faktor som gav lägst utslag i undersökningen. I frågan nämndes skattelättnader och möjlighet att delta i offentligt delfinansierade forskningsprogram som exempel på offentliga stöd. Hälften av företagen anser att det inte påverkar alls och en fjärdedel menar att det påverkar endast lite.

Drygt hälften av företagen (59 procent) som idag har utvecklingsverksamhet uppger dock att ökade eller förändrade offentliga stimulanser skulle bidra till att företaget satsade mer på FoU i Sverige. Bland de företag som uppgav att de idag inte har någon FoU är fördelningen liknande<sup>28</sup>. Offentliga stimulanser har således betydelse för vissa företags beslut om FoU, men långt ifrån allas.

Skulle ökade, eller förändrade, offentliga stimulanser bidra till att ert företag satsade mer på FoU i Sverige?<sup>29</sup>



Källa: Ipsos/Unionens undersökning

## Vissa faktorer kan politiker påverka

Tillgång till kompetens är således den absolut viktigaste faktorn som påverkar var företagen placerar sin FoU enligt Unionens undersökning. Resultatet bekräftas också i andra undersökningar. Exempelvis visar Svenskt näringsliv detta i en undersökning från 2012.<sup>30</sup>

Tillgång till kompetens är, liksom tillgång till forskning och offentliga stimulanser, faktorer som går att påverka genom politiska beslut. Däremot går det inte att på samma sätt påverka var marknadsstillväxten kommer att vara. Sverige, som är ett litet exportberoende land, måste i många fall hävda sig på andra sätt än genom att vara en stor växande marknad för att locka till sig investeringar. Sverige är inte minst en viktig testmarknad för vissa typer av varor och tjänster, något som kan utvecklas ännu mer.

Personalkostnaden kan enligt svaren i vår undersökning inte ses som en enskilt avgörande faktor. Även Svenskt näringsliv får liknande resultat i ovan nämnda undersökning. Personalkostnaden kan dock i kombination med ökad kompetens och hög marknadsstillväxt bidra till att FoU-investeringar förskjuts till tillväxtländer.

Men att bedriva FoU kostnadseffektivt handlar inte bara om kostnader för personalen. Det handlar också om att nå de uppsatta målen och att ha förmågan att hitta nya och bättre lösningar på kundernas behov och i tillverkningsprocessen. Det ställer krav på att skapa en så bra miljö för innovationskraft som möjligt, både inne i och utanför företagen.

Läs vidare om att skapa ett bra klimat för innovationer i företagen i Uni-  
onens rapport ”Från förslagslåda till innovationsförmåga”

Att huvudkontorets placering enligt hälften av företagen påverkar besluten ganska mycket eller mycket är ett exempel på hur företagspolitiska och kulturella faktorer påverkar investeringsbeslut. I vissa fall kan det finnas mer eller mindre uttalade krav från storägare att verksamheter, som till exempel produktion eller FoU, ska finnas i närheten av ägaren. Beslut baserade på denna typ av överväganden kan både gynna och missgynna svenska intressen beroende på vilken ägare som påverkar besluten. Vi vet dock att ägandet blir allt mer internationaliserat och det utländska ägarinflytande blir allt större i det svenska näringslivet.



# Spelar politiska stimulanser någon roll?

## Unionen har frågat FoU-cheferna om vilka åtgärder som bidrar till FoU i Sverige

Eftersom samhället har ett intresse av att företagen bedriver forskning och utveckling i landet finns det olika former av politiska insatser som ska stimulera detta. Det handlar både om särskilt riktade åtgärder och mer generell politik som ska bidra till ett gott näringslivsklimat i Sverige. De politikområden som främst berörs är utbildningspolitiken, näringspolitiken och skattepolitiken.

I Unionens undersökning frågade vi FoU-cheferna vilka typer av statliga åtgärder som skulle bidra till att företaget placerade mer utvecklingsinvesteringar i Sverige. Som tidigare nämnts uppgav sex av tio av de svarande att ökade eller förändrade offentliga stimulanser skulle bidra till att företaget satsade mer på FoU i Sverige.

De åtgärder som FoU-cheferna fick ta ställning till är åtgärder som ofta brukar lyftas upp i debatten som åtgärder som bidrar till att attrahera företagens FoU-investeringar<sup>31</sup>.

- Satsningar på utbildningssystemet
- Förekomsten av ett forskningsinstitut som arbetar med FoU som är relevant för företaget
- Möjlighet att delta i FoU-projekt som genomförs och finansieras tillsammans med andra företag, universitet och offentliga aktörer
- Offentliga innovationsupphandlingar, det vill säga myndigheter upphandlar en lösning på ett problem som resulterar i en ny produkt eller tjänst
- Ökade avdrag för FoU-kostnader, så kallat FoU-avdrag, det vill säga möjlighet att dra av mer än 100 procent av kostnaden, till exempel som i Norge där företagen får dra av 125 procent på FoU-kostnader
- Sänkta arbetsgivaravgifter på FoU-personal
- Ökad möjlighet att fördela kostnader för FoU redovisningsmässigt över flera år
- Patent-box, det vill säga lägre skatt på vinster kopplade till patent
- Förändrade skatteregler för individer, till exempel minskad inkomstskatt
- Lägre bolagsskatt



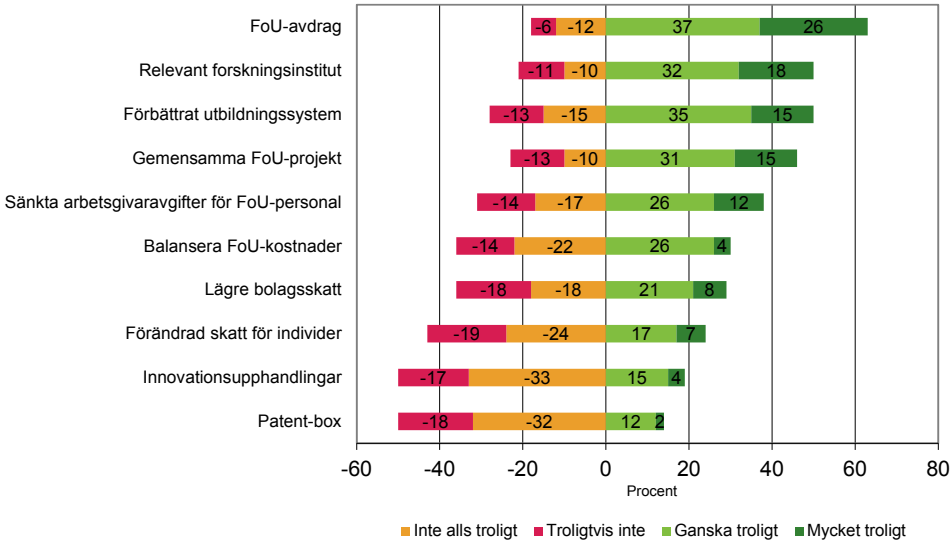
## Kompetenshöjande insatser populära

Svaren visar att FoU-avdrag är den mest efterfrågade åtgärden. FoU-avdrag, vilket är en form av skatteincitament för FoU, innebär att ett företag kan minska sin skatt genom att dra av mer än 100 procent av kostnaden för sin FoU<sup>32</sup>. Mer än sex av tio<sup>33</sup> svarade att ett FoU-avdrag skulle bidra till att FoU placerades i Sverige. Det varutillverkande företagen var betydligt mer positiva än tjänsteföretagen.

Det finns dock en hel del invändningar mot ett sådant system ut samhällsekonomisk synpunkt.<sup>34</sup> Risken är att en stor del av skattesubventionen går till FoU som skulle ha genomförts även utan ett FoU-avdrag. Det finns också en risk att avdrag görs för FoU som inte utförs i Sverige, vilket innebär att det inte skapas några jobb i Sverige av skatterabatten. Detta, i kombination med att den statliga kostnaden för ett system för FoU-avdrag är relativt hög jämfört med andra statliga satsningar på att främja FoU i näringslivet, gör att den samhällsekonomiska effektiviteten av ett sådant system kan ifrågasättas, även om det ur företagets perspektiv kan uppfattas som attraktivt.

I Norge finns ett skatteavdrag för FoU som kostar motsvarande cirka två miljarder kronor per år. Enligt en rapport av Tillväxtanalys<sup>35</sup> måste ett FoU-stöd av denna storlek enligt svenska mått mätt betraktas som omfattande. I rapporten exemplifieras det med det svenska FoU-stödet Forska&väx som är ett direkt stöd med en liknande inriktning vars budget omfattar cirka 120 miljoner kronor per år.

Vilka av följande offentliga stimulanser och politiska åtgärder bidrar eller skulle bidra till att ert företag väljer att investera mer i FoU i Sverige?<sup>36</sup>



Källa: Ipsos/Unionens undersökning

Näst efter FoU-avdrag rankade FoU-cheferna relevanta forskningsinstitut (50 procent), satsningar på utbildningssystemet (50 procent) samt möjlighet att delta i FoU-projekt som genomförs och finansieras tillsammans med andra företag, universitet och offentliga aktörer (46 procent) högst. Inom dessa områden finns det idag redan satsningar från statligt håll och ytterligare resurser tillfördes i 2012 års forsknings- och innovationsproposition. Den här typen av satsningar är också något som Unionen tillsammans med andra fackförbund och arbetsgivarorganisationer under lång tid har lyft fram i vår dialog med politiker och andra beslutsfattare. Undersökningsresultatet understryker vikten av att hålla i och förbättra de offentliga åtgärder som idag sker inom dessa områden.

Sänkta arbetsgivaravgifter för FoU-personal, som liksom FoU-avdrag är en form av skatteincitament för FoU, fick positiv respons av en dryg tredjedel (38 procent) av de svarande. Det är en lika hög andel av svaren som uppgav att personalkostnaden är mycket eller ganska mycket styrande för FoU-besluten (Se FoU-chefernas svar på vad som avgör FoU-besluten i föregående avsnitt). Det är främst små och medelstora företag som är positiva.

#### Ett förslag på skatteavdrag för FoU-personal

I slutet av 2012 presenterade Företagsskatteutredningen ett förslag på skatteincitament för FoU (SOU 2012:66). Förslaget går i korthet ut på att företag ska få sänkt arbetsgivaravgift för personer som jobbar med FoU. Regeringen planerar att ha ett system på plats till årsskiftet 2013/2014.

Unionen har i ett remissvar via TCO framhållit att en skattestimulans för FoU kan ha ett positivt signalvärde i konkurrensen mellan andra länder då många länder har olika typer av skattestimulanser för FoU-investeringar. Det finns dock många begränsningar med Företagsskatteutredningens förslag. På grund av det låga taket för subventionen gynnas endast företag med låga FoU-kostnader, många typer av tjänsteutveckling omfattas inte av stimulansen och förslaget riskerar att missgynna egen anställd FoU-personal jämfört med konsulter.

Ökade möjligheter att redovisningsmässigt fördela kostnader kopplade till FoU över flera år anser 30 procent av de svarande vara en intressant åtgärd. För att en fördelning av FoU-kostnaderna ska ge någon betydande effekt krävs att kostnaden varierar mellan åren. Om FoU-kostnaderna är relativt konstanta ger balanserade kostnader inte någon större skattemässig effekt på sikt.

Sänkt bolagsskatt uppgår en knapp tredjedel (29 procent) skulle bidra till ökade investeringar i FoU i Sverige. Frågan ställdes innan regeringen la fram förslaget om sänkt bolagsskatt i budgetpropositionen för 2013. Det är en relativt hög andel vet ej-svar på denna fråga.

Förändrade skatteregler för individer, exempelvis minskad inkomstskatt, är ett argument som brukar lyftas i diskussionen om möjligheter att attrahera kompetens för FoU-arbete från andra länder. I undersökningen uppgav en knapp fjärdedel (24 procent) att förändringar av skatter för individer skulle leda till ökade FoU-investeringar i Sverige. Det är i högre grad små och medelstora företag som anser att detta är viktigt.

Offentliga innovationsupphandlingar, det vill säga att myndigheter upphandlar en lösning på ett problem som resulterar i en ny produkt eller tjänst, uppgår en knapp femtedel (19 procent) skulle bidra till FoU-investeringar i Sverige. Tjänsteföretagen är mer positiva än varutillverkarna. Det är inte så förvånande att responsen för denna typ av åtgärd är relativt låg eftersom inte alla varor och tjänster är relevanta för den här typen av åtgärd.

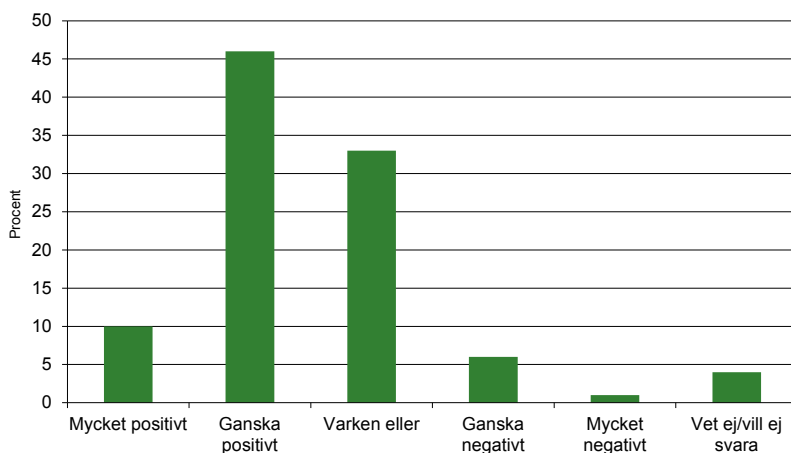
Patent-box var den åtgärd som fick sämst respons och högst andel ej-svar. En patent-box innebär att ett företag får lägre skatt för vinster kopplade till patent. Det är endast 14 procent av de svarande som uppger att detta skulle öka deras FoU-investeringar i Sverige. Tjänsteföretag är än mer avvaktande än varutillverkare. En förklaring är att patent-box endast är intressant för företag som använder sig av patent och långt ifrån allt utvecklingsarbete leder till patent som tidigare nämnts i rapporten.

Sammanfattningsvis visar svaren att åtgärder som bidrar till ökad tillgång till kompetens är populärast, medan förslag som sänker kostnaden för FoU-investeringar kommer lägre ner – med undantag för FoU-avdrag. Svaren illustrerar också att det inte finns en typ av statlig stimulans som passar alla typer av företag.

## Undersökningen ger FoU-klimatet i Sverige hyfsat betyg

Deltagarna i Unionens undersökning fick också ge sin bedömning av klimatet generellt för forskning och utveckling i Sverige. Det var en ganska positiv bild som framkom då drygt hälften av de svarande anser att FoU-klimatet är ganska eller mycket positivt. Varutillverkande företag har ett mer positivt omdöme än tjänsteföretagen.

Vad tycker du generellt om klimatet för forskning och utvecklingsverksamhet i Sverige?



Källa: Ipsos/Unionens undersökning

## Exempel på politiska satsningar för företagens FoU i Sverige

I februari 2013 beslutade riksdagen om forsknings- och innovationspolitiken i Sverige för perioden 2013-2016. Beslutet innebär att de statliga anslagen för forskning och utveckling höjs successivt för att år 2016 ha ökat med 4 miljarder kronor. Statens totala utgifter för FoU i statsbudgeten beräknas enligt SCB bli 31,5 miljarder kronor 2013.

Utbildning och universitetsforskning står för den största delen av FoU-medlen i budgeten, drygt 21 miljarder kronor. Utgiftsområdet omfattar bland annat alla forskningsmedel direkt riktade mot svenska universitet och högskolor. Men statens FoU-budget innehåller också satsningar för att stimulera kunskapsutveckling och användandet av forskningens resultat i samhället, inte minst i näringslivet. Utgiftsområdet näringsliv beräknas ta emot 2,8 miljarder kronor i FoU-medel i statsbudgeten för 2013.

Här är några exempel på statliga satsningar för att främja företagens forskning och utveckling i Sverige som återfinns i forsknings- och innovationspropositionen för perioden 2013-2016:

### Strategiska innovationsområden (SIO)

Forskningsprogram där näringslivet, offentlig sektor och akademien deltar i gemensamma projekt för att möta samhällsutmaningar. Projekten ska hålla hög vetenskaplig kvalitet, finansieras gemensamt av de olika parterna och ska innebära ny eller områdesöverskrivande samverkan. Det offentliga stödet till ett enskilt SIO-program kan ligga mellan 10 och 50 miljoner kronor per år. Vinnova, Energimyndigheten och Formas är ansvariga myndigheter. Enligt forsknings- och innovationspropositionen ska det årliga anslaget successivt öka för att år 2016 vara 225 miljoner kronor.

### Forskning för näringsliv och samhälle

Regeringen genomför 2013-2016 riktade satsningar inom några områden av särskild betydelse för näringslivet och samhället. Dessa forsknings-satsningar görs inom områden där samhälle och näringsliv enligt regeringen har ett långsiktigt behov av tillgång till hög kompetens och där svensk forskning håller hög kvalitet. Syftet är att bli bättre på att omsätta forskning i nya produkter och tjänster. De utvalda områdena är gruv-, mineral- och stålforskning, forskning kring ett hållbart samhällsbyggande samt forskning om trä, skogsråvara och biomassa. Satsningarna görs i samverkan mellan akademien och företrädare för samhälls- och

näringslivsintressen. Enligt forsknings- och innovationspropositionen ska det årliga anslaget för dessa forskningsområden successivt öka för att år 2016 vara 300 miljoner kronor.

### **Programmet för fordonsstrategisk forskning och innovation (FFI)**

För att säkerställa tillgång till kompetens och i samverkan med industrin utveckla kunskap och teknik för säkrare och mindre miljöstörande trafik satsar staten genom Vinnova, Energimyndigheten och Trafikverket årligen 450 miljoner kronor i FFI. Forskningsprojekten genomförs i samverkan med fordonsindustrin som satsar minst motsvarande belopp.

### **Test- och demonstrationsanläggningar**

På test- och demonstrationsanläggningar testas forskningsresultat och nya lösningar tidigt i utvecklingskedjan under verkliga förhållanden. Ofta sker det i samverkan med potentiella användare och kunder. Regeringens satsar 50 miljoner kronor årligen på detta under perioden 2013-2016.

### **Industriforskningsinstitut**

Industriforskningsinstitutet verkar i gränslandet mellan universitetens och högskolornas forskning och näringslivets utveckling. De har en viktig roll att spela för att företag snabbt ska kunna ta till sig ny kunskap och teknik från forskningen i Sverige eller internationellt och omsätta denna i nya lösningar och affärsmodeller. Anslaget till industriforskningsinstitutet ska öka med 125 miljoner kronor fram till 2016. 2013 var de totala anslagen 499 miljoner kronor.

Utöver dessa och andra åtgärder som återfinns i Forsknings- och innovationspropositionen bidrar även andra politikområden till klimatet för FoU i Sverige såsom skattepolitik och näringspolitik. Regeringens sänkning av bolagsskatten är ett exempel på en politisk åtgärd med syfte att attrahera företagsinvesteringar till Sverige.

*Källor: Forsknings- och innovationspropositionen 2013-2016 (Prop. 2012/13:30), Statliga anslag till forskning och utveckling 2013 (SCB), Regeringens hemsida*



# Avslutande kommentarer

## – så förstärks företagens forskning och utveckling i Sverige

Unionen anser att statliga initiativ för att främja FoU i näringslivet måste bygga på kunskap om hur utveckling sker i företagen och vad som påverkar investeringsbesluten. Eftersom företagen verkar under olika förutsättningar, beroende på bland annat bransch och företagsstorlek, är det naturligt att en typ av åtgärd inte gynnar alla. FoU-politiken måste vara väl avvägd och innehålla träffsäkra åtgärder som verkligen leder till att företagen ökar sina utvecklingsinvesteringar i Sverige och i längden bidrar till tillväxt och jobb i Sverige.

Kompetens är den absolut viktigaste faktorn när företagen beslutar om FoU-investeringar. Högsta prioritet i FoU-politiken bör därför vara att förstärka tillgången till efterfrågad kompetens i Sverige. Det är en mer långsiktig strategi att förankra och förstärka företagens FoU-investeringar i Sverige genom tillgång till kompetens, attraktiva FoU-miljöer och samarbeten än genom generella skattesänkningar som enkelt kan kopieras av konkurrerande länder.

Utifrån detta följer här några kommentarer till de politiska åtgärder för att attrahera företagens FoU-investeringar som Unionens undersökning tar upp:

### **Öka utbildningars relevans med samverkan**

Ett väl fungerande utbildningssystem är en grundförutsättning för att förstärka tillgången till efterfrågad kompetens. Det bygger bland annat på en kontinuerlig kontakt mellan näringslivet och utbildningsanordnade så att utbildningarna som erbjuds är relevanta och intressanta för företagen. Det kan till exempel handla om arbetsplatsförlagd utbildning, delaktighet i undervisningen från näringslivet och tillgång till praktikplatser. Genom en särskild finansiering för utbildningssamverkan skulle lärosätena kunna bygga upp en långsiktig samarbetsstruktur med näringslivet. (Se vidare Unionens utbildningspolitiska riktlinjer)

Ett väl fungerande utbildningssystem handlar också om att anställda får möjlighet att förbättra och vidareutveckla sin kompetens under hela sitt arbetsliv. Unionen driver därför bland annat att en modell för kompetensutveckling med finansiering från stat, arbetsgivare och arbetstagar ska etableras.



## **Prioritera och utveckla gemensamma FoU-satsningar**

En stor del av företagen uppger att tillgång till relevanta forskningsinstitut bidrar till att FoU-investeringar hamnar i Sverige. Även forskningsprogram där stat och näringsliv samverkar är åtgärder som uppskattas av företagen. I forsknings- och innovationspropositionen för åren 2013 – 2016 har forskningsinstituten fått ökade anslag. Anslagen till gemensamma forskningssatsningar mellan näringslivet och staten har också fått ökade resurser, bland annat genom satsningen på strategiska innovationsområden. Det är positivt att åtgärder som bidrar till spridning av kunskap mellan forskning och näringsliv fått ökade resurser. Det är nu viktigt att resurserna blir långsiktiga och inriktas efter de behov som finns, både hos industri och tjänsteföretag och i små som stora företag.

## **Undersök hinder för att locka spetskompetens**

Tillgång till kompetens handlar också om företagens möjlighet att locka till sig kompetens. Förändringar i beskattningen av individer brukar lyftas fram som en lösning. Var fjärde företag i vår undersökning, främst små och medelstora företag, ser detta som en viktig åtgärd för ökade FoU-investeringar i Sverige. Ett förslag som ofta lyfts upp är förändringar i beskattningen av personaloptioner. Regeringen har aviserat att de ska se över om förändringar i beskattningen av personaloptioner kan underlätta för nya företag att attrahera spetskompetens i tidiga skeden, vilket välkomnas av Unionen.

## **Tveksamt om skattelättnader för FoU är effektiva**

Det är tveksamt vilka effekter ett skatteincitament för FoU skulle ge på FoU-investeringar och jobb i Sverige. Om ett sådant system införs blir den skattemässiga definitionen av FoU avgörande för vilken typ av utvecklingsverksamhet som främjas. Om den redovisningsmässiga definitionen av FoU blir den som gäller kommer en stor del av tjänsteutvecklingen inte att beröras. Andra utmaningar med ett skatteincitament är att hitta en balans i nivån på skatterabatten. Företagen måste anse att skatterabatten är tillräckligt stor för att öka sina FoU-investeringar samtidigt som statens kostnad för stimulansen ska vara rimlig i förhållande till det förväntade resultatet. Det finns också en risk att en stor del av skattesänkningen går till FoU som ändå skulle ha genomförts, och att den alltså inte bidrar till några nya investeringar och jobb. Unionens slutsats är att det är svårt att utforma ett väl fungerande skatteincitament och att det finns andra typer av åtgärder för att stimulera utvecklingsinvesteringar i företagen som är mer träffsäkra och kostnadseffektiva.

## **Risker och osäkerheter med att balansera FoU-kostnader**

Ökade möjligheter att balansera FoU-kostnader, det vill säga att fördela kostnaden över flera år, innebär samma definitionsproblem som vid ett skatteincitament – vad som är en FoU-kostnad blir avgörande. Idag finns möjligheten att balansera FoU-kostnader men det krävs att vissa villkor är uppfyllda. Bland annat så ska FoU-kostnaden vara klart avgränsad, FoU-arbetet skall ha en bestämd tillämpning i sikte, den produkt eller den process som FoU-arbetet förväntas leda fram till ska vara avsedd för försäljning eller för direkt användning i den egna verksamheten och det ska vara möjligt att på förhand kalkylera en intäkt eller kostnadsbesparing till följd av investeringen. Motivet för företaget att balansera en kostnad är att kostnaden kan fördelas redovisningsmässigt över flera år och således belastar resultatet i mindre portioner under ett antal år istället för när kostnaden uppstår. För ett företag med jämna FoU-investeringar blir effekten efter några år således obefintlig.

Ökade möjligheter att balansera FoU-kostnader kan också innebära svårigheter vid värdering av FoU-tillgångar. När en kostnad balanse- ras innebär det att den blir till en tillgång i företagets balansräkning. Ökade möjligheter att balansera FoU skulle innebära generösare villkor för vilka FoU-kostnader som kan omvandlas till tillgångar för företaget. Det skulle i sin tur innebära att företag riskerar att redovisa tillgångar som inte går att realisera.

## **Effekter av sänkt bolagsskatt visar sig på sikt**

Det är ännu för tidigt att se om den sänkta bolagsskatten ger några effekter på företagets forskning och utveckling i Sverige. Regeringens ambition med sänkningen är att fler företag ska välja att investera och ha verksamhet i Sverige.

## **Kunskap och tydliga mål nyckel för mer innovationsupphandling**

Offentliga innovationsupphandlingar är ett bra verktyg för att stimulera utvecklandet av nya produkter, tjänster och affärskoncept, även om det inte är en åtgärd som riktar sig till alla typer av företag, eftersom företaget i fråga måste kunna erbjuda en vara eller tjänst som det offentliga efterfrågar. Vinnova har fått resurser till se över hur offentliga aktörer i Sverige kan bli bättre på att efterfråga nya lösningar vid upphandlingar. Unionen tycker att det är viktigt att kunskapen om innovationsupphandling ökar hos dem som jobbar med upphandling. Myndigheter bör också få tydliga och uppföljningsbara uppdrag att arbeta med innovationsupphandling som verktyg.

### **Forskning och utveckling av tjänster behöver särskilt fokus**

Det behövs ökad kunskap och bättre statistik som visar hur utvecklingsverksamhet sker i företagen idag, så att politiska stimulanser träffar rätt. Utveckling av tjänster och affärskoncept är exempel på utvecklingsarbete som i många fall inte omfattas när politiska stimulanser är kopplade till traditionell FoU. Forskning kring tjänster bör enligt Unionen stimuleras bland annat genom att en myndighet får i uppdrag att tillvarata och sprida nationell och internationell tjänsteforskning till företag och organisationer i Sverige. Statliga forskningsfinansiärer bör också utforma utlysningar så att projekt som rör tjänsteutveckling konkurrerar på lika villkor.

# Källor

Ahlbom, *Faxander vill bygga ut i Kina*, Ny teknik 7 juni 2012

Ahlblom, *Kraftigt ras väntar 2012*, Ny teknik 23 maj 2012

Ahlbom, *Kärnaffären börjar hacka*, Affärsvärlden 21 november 2012

Ahlbom, *Nu ska Sandvik börja FoU-chansa*, nyteknik.se 11 juni 2012

Alestig Blomqvist, *Brist på mirakelkurer i svensk krisindustri*, SvD Näringsliv 21 september 2012

Andersson, Gråsjö & Karlsson, *Industry R&D Location – the role of accessibility to university R&D and institutions of higher education*, Paper no. 68, CESIS Electronic working paper series, KTH 2006

*AstraZeneca omorganiserar forskningen inom neurovetenskap – avvecklar forskningsenheten i Södertälje*, pressmeddelande 2 februari, Astra-Zeneca 2012

*Autoliv expanderar i Kina – expanderar sitt utvecklingscenter*, cisonwire.se 19 oktober 2012

Bager-Sjögren, *Skatteincitament för FoU i Australien, Storbritannien, Nederländerna, Norge och Danmark*, Svar direkt 2012:01, Tillväxtanalys 2012

Bager Sjögren & Deiacio, *The performance and challenges of the Swedish national innovation system – A background report to OECD*, rapport 2011:04, Tillväxtanalys 2011

Borglund, *Stor global efterfrågan på WR Controls reglagekabelsystem*, Automotive Sweden nr 1 2013

Braunerhjelm, Eklund & Henrekson, *Ett ramverk för innovationspolitiken*, Samhällsförlaget 2012

*Den nationella innovationstrategin*, Regeringskansliet 2012

Edqvist, *Vilken betydelse har immateriella investeringar för den svenska ekonomin?*, Working paper/PM 2010:16, Tillväxtanalys 2010

Eliasson, Hansson & Lindvert, *Globala värdekedjor och internationell konkurrenskraft*, Working paper/PM 2012:23, Tillväxtanalys 2012

*Forskning och utveckling inom företagssektorn 2011*, SCB 2013

*Forskning och utveckling i Sverige 2011*, SCB 2012

Georgsson Wirkkala, *Från förslagslåda till innovationsförmåga*, Unio-  
nen 2013

*Global Manufacturing Outlook: Fostering growth through innovation*,  
KPMG 2012

Görnerup, *Hur starkt står Sverige*, Svenskt näringsliv 2012

Hägerstrand, *Forskningsrally i svenska företag*, Dagens industri 30  
oktober 2012

*Innovationsverksamhet i svenska företag 2008-2010*, SCB 2012

Jaruzelski, Loehr & Holman, *The global innovation 1000 – Making Ideas  
Work*, Booz & Co 2012

*Jobb- och tillväxtsatsningar: sänkt bolagsskatt, investeraravdrag och  
stärkt rättssäkerhet*, Promemoria 2012-09-13, Regeringskansliet 2012

Logothetis, *Facket: obegriplig strategi av Astra Zeneca*, di.se 3 februari  
2012

OECD Main Science and Technology Indicators, 2013

*OECD review of innovation in Sweden*, OECD 2012

*Redovisning av forsknings- och utvecklingskostnader*, Rekommenda-  
tioner BFN R1, Bokföringsnämnden, [http://www.bfn.se/redovisning/  
REK/bfn-r1.aspx](http://www.bfn.se/redovisning/REK/bfn-r1.aspx)

Regeringens hemsida [www.regeringen.se](http://www.regeringen.se)

*Regeringens proposition 2012/13:30 Forskning och innovation*, Reger-  
ingen 2012

*RR 15 Immateriella tillgångar*, Redovisningsrådet 2002

*Skatteincitament för forskning och utveckling*, Delbetänkande av Före-  
tagsskattekommittén, SOU 2012:66, 2012

*Statliga anslag till forskning och utveckling 2013*, SCB 2013

*Sveriges företagande och konkurrenskraft – Internationell benchmarking*,  
Ds 2011:17, Näringsdepartementet 2011

Thomson Reuters databas Worldscope, 2013-05-29

Thulin, *Ännu fler kommer få lämna Ericsson*, di.se 7 november 2012

*Tillväxt och förnyelse i den svenska ekonomin*, McKinsey 2012

*Vad som ska dras av i näringsverksamhet*, Skatteverket <http://www.skatteverket.se/download/18.18e1b10334ebe8bc8000115084>

Wäingelin, *Mindre forskning – svenska företag drar ner på FoU-investeringarna*, Dagens industri 24 oktober 2011

Åberg & Åberg, *Vi vill öka företagens investeringar*, Sif 2007

Årsredovisningar 2012 (Securitas, SCA, Stena, Teliasonera)

Samt förtroendevalda och företagsrepresentanter på ett antal företag inom Unionens organisationsområde

# Noter

1. Statistiken i detta avsnitt kommer från SCB:s undersökningar *Forskning och utveckling i Sverige 2011* samt *Forskning och utveckling inom företagssektorn 2011* om inget annat anges.
2. Sedan 2005 inkluderar undersökningen även företag med 10-49 anställda. Dessa företag bidrog med FoU-utgifter på i genomsnitt cirka 5 000 miljoner kronor per år 2005-2011.
3. Statistiken för utlagd FoU även 2001-2005 kommer från äldre statistikserier vilket innebär att siffrorna inte är helt jämförbara med övriga.
4. Se sidan 9 för information om Unionens undersökning
5. Kostnaden som redovisas är exklusive aktiverade FoU-kostnader.
6. För två bolag, Husqvarna och SCA, har FoU-kostnaden för 2011 använts.
7. Se även Näringsdepartementets rapport *Sveriges företagande och konkurrenskraft – en internationell benchmarking* för en analys över effekter av FoU-investeringar i Sverige.
8. *Innovationsverksamhet i Svenska företag 2008-2010*, SCB 2012
9. [ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius-2013\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius-2013_en.pdf)
10. [www.globalinnovationindex.org/gii/](http://www.globalinnovationindex.org/gii/)
11. [www.weforum.org/global-competitiveness](http://www.weforum.org/global-competitiveness)
12. *Regeringens proposition 2012/13:30 Forskning och innovation*, 2012
13. SvD näringsliv 21 september 2012
14. Undersökningen *Innovationsverksamhet i Svenska företag 2008-2010*, SCB 2012
15. Se bland annat *Vilken betydelse har immateriella investeringar för den svenska ekonomin?*, Tillväxtanalys 2010.
16. Se bland annat *Global Manufacturing Outlook: Fostering growth through innovation*, KPMG 2012
17. Nyteknik.se 11 juni 2012
18. Booz & Companys årliga globala studie om forskning och utveckling, refererad till i Dagens industri 24 oktober 2011

19. di.se 7 november 2012
20. Affärsvärlden, 21 november 2012
21. Pressmeddelande från AstraZeneca 2 februari 2012 samt di.se 3 februari 2012
22. Artikel i Automotive Sweden nr 1 2013
23. Ny Teknik 7 juni 2012
24. Cisionwire 19 oktober 2012
25. Affärsvärlden 21 november 2012
26. Staplarna summerar inte till 100 procent eftersom andelen som svarat "vet ej/vill ej svara" ej redovisas
27. Endast varutillverkande företag svarade på denna fråga
28. Det var dock endast tre procent av de svarande som i undersökningen uppgav att ingen utvecklingsverksamhet sker, vilket gör att man inte bör dra för stora slutsatser av just detta resultat.
29. Endast svaren från företag som idag har utvecklingsverksamhet.
30. Görnerup 2012. Se även Andersson, Gråsjö & Karlsson 2006
31. Det finns naturligtvis fler relevanta åtgärder, men av utrymmesskäl vad det dessa tio som deltagarna i undersökningen fick ta ställning till.
32. Kostnader för FoU som har eller kan antas få betydelse för näringsverksamheten är i Sverige liksom i de flesta andra länder avdragsgilla till 100 procent. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.
33. De svarande har fått gradera sina svar från 1 till 5 där 1 motsvarar "inte alls troligt" och 5 "mycket troligt". I analysen har svarande som uppgett 4 och 5 tolkats som att förslaget enligt FoU-cheferna skulle bidra till att investeringar placerades i Sverige.
34. Några av dessa invändningar diskuteras bland annat i Företagsbeskattningskommitténs delbetänkande om skatteincitament för forskning och utveckling och i Tillväxtanalys rapport "Skatteincitament för FoU i Australien, Storbritannien, Nederländerna, Norge och Danmark".
35. Tillväxtanalys 2012
36. Staplarna summerar inte till 100 procent eftersom andelen som svarat 3 på den 5-gradiga skalan ej redovisas samt att andelen vet ej-svar inte redovisas.









Företagens investeringar i forskning och utveckling (FoU) handlar inte bara om ett enskilt företags framtida konkurrenskraft. Det handlar i längden om fler och bättre jobb i Sverige. Därför är företagens FoU-investeringar i Sverige en viktig fråga för Unionen.

I den här rapporten diskuteras företagens FoU-investeringar utifrån tre frågeställningar:

- Håller företagens forskning och utveckling på att försvinna från Sverige?
- Vad är avgörande när företagen fattar beslut om forskning och utveckling?
- Spelar politiska stimulanser någon roll?

Rapporten visar att företagens FoU har utvecklats svagt i Sverige sedan toppåret 2001 och att det finns flera förklaringar till detta. Förutom variationer beroende på konjunktur och teknikskiften har det skett förändringar i företagens strategier att arbeta med FoU.

Unionen har i arbetet med rapporten genomfört en undersökning där 300 FoU-chefer har svarat på våra frågor. Undersökningen visar att kompetens är den viktigaste faktorn när företagen beslutar om FoU-investeringar. Den visar också att politiska stimulanser kan spela roll, inte minst när det gäller tillgång till kompetens.

Högsta prioritet bör därför vara att förstärka tillgången till efterfrågad kompetens i Sverige. Det är en mer långsiktig strategi att förankra och förstärka företagens FoU-investeringar i Sverige genom tillgång till kompetens, attraktiva FoU-miljöer och samarbeten än genom generella skattesänkningar som enkelt kan kopieras av konkurrerande länder.

Unionen är Sveriges största fackförbund i det privata näringslivet. Tillammans skapar vi framgång genom utveckling, trygghet och glädje.

# UNIONEN

Olof Palmes gata 17  
105 32 Stockholm  
08-504 15 000  
[www.unionen.se](http://www.unionen.se)

## Jag vill bli medlem i Unionen

Namn		Personnummer	
E-postadress		Telefon	
Arbetsgivare, företagets fullständiga namn			
Arbetsplatsadress		Postnr	Ort
Månadslön, före skatt		Beskrivning av mina arbetsuppgifter och ansvar	
0 – 12.000 kr	<input type="checkbox"/> 12.001 – 15.000 kr	.....	
15.001 – 18.700 kr	<input type="checkbox"/> 18.701 – 19.000 kr	.....	
<input type="checkbox"/> 19.001 – 60.000 kr	<input type="checkbox"/> 60.001 kr –	<input type="checkbox"/> Jag är chef	
Jag vill bli medlem from		ÅÅ MM	Datum
			Namn-teckning

Jag godkänner samtidigt att mina personuppgifter behandlas och utlämnas för sådana ändamål som har med mitt medlemskap att göra.

Vi bjuder  
på 3 mån!  
SPARA UPP TILL  
**675** KR

*Avgift till s-kassan och eventuell kubbavgift tillkommer.*

## Tre enkla sätt att bli medlem

1. Fyll i, vik ihop och skicka in formuläret här nedan. Vi betalar portot.
2. Ansök direkt på [www.unionen.se/bli-medlem](http://www.unionen.se/bli-medlem)
3. Ring 0771-743 743

VIK HÄR!

Frankeras ej  
Unionen  
betalar portot

**Unionen**  
Medlemsregistret  
SVARPOST  
Kundnummer 20272417  
200 10 Malmö

Telja  
här